

โครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือและปรับตัว ต่อการเกิดอุทกภัยเมืองหาดใหญ่ในระยะยาว

ภายใต้โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Asian Cities Climate Change Resilience Network- ACCCRN)

www.thaicity-climate.org
www.acccrn.org
www.hatyaicityclimate.org

รู้จัก ACCCRN

โครงการ “เครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Asian Cities Climate Change Resilience Network-ACCCRN)” ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิโรคเคอร์ (The Rockefeller Foundation) โดยมุ่งส่งเสริมให้ 10 เมืองนำร่องจาก 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย คือ ไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย และอินเดีย มีศักยภาพและความพร้อมเพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยประสานงานกันเป็นเครือข่ายและร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ระดับท้องถิ่นในการพัฒนายุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ เพื่อเตรียมรับมือและจัดการกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเมืองและประชากรที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ

สำหรับโครงการ ACCCRN ในประเทศไทยดำเนินโครงการฯ โดยสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยซึ่งปัจจุบันการดำเนินงานอยู่ในระยะที่ 3 โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเมืองเครือข่าย ในการสร้างความสามารถในการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาวและผลักดันสู่นโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับประเทศ ซึ่งการดำเนินงานในระยะที่ 1 ทางสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้ทำการคัดเลือกเมืองนำร่อง ได้แก่ เมืองเชียงใหม่ และเมืองหาดใหญ่ เพื่อดำเนินงานในระยะที่ 2 ที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพให้เมืองมีความพร้อมโดยจัดทำยุทธศาสตร์ ดำเนินมาตรการ แผนการดำเนินงาน และข้อเสนอโครงการ รวมทั้งโครงการนำร่องที่มีความเหมาะสมกับความเสี่ยงและบริบทของเมือง เพื่อเตรียมการรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

โครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือและปรับตัวในระยะยาว ต่อการเกิดอุทกภัยเมืองหาดใหญ่

ภูมิหลังโครงการ

หาดใหญ่ เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคใต้ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุที่เป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์ แต่เนื่องจากเมืองหาดใหญ่ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และมีลักษณะพื้นที่เป็นแอ่งกระทะจึงเกิดน้ำท่วมอย่างมากเมื่อเกิดฝนตกหนักรอบพื้นที่เมืองหาดใหญ่ ซึ่งหากต้องการจะลดผลกระทบจากการเกิดอุทกภัยอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานในระดับลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา เพื่อรวบรวมและปรับปรุงข้อมูลที่มีอยู่ รวมทั้งแบบจำลองเกี่ยวกับอุทกภัยให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ตลอดจนมุ่งเสริมสร้างกระบวนการวางแผนในการรับมือของเทศบาลโดยเน้นเรื่องน้ำท่วมเป็นหลัก โดยการเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความเสี่ยงจากการเกิดอุทกภัย

วัตถุประสงค์

เสริมสร้างการปรับตัวและกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การรับมือให้ดีขึ้น ผ่านกลไกการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และหน่วยงานรัฐบาลที่มีหน้าที่ในการเตือนภัย ป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

ระยะเวลาการดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่ 2 ปี ตั้งแต่ธันวาคม 2555 ถึง พฤศจิกายน 2557

- ➔ เสริมสร้างศักยภาพของศูนย์เรียนรู้ ด้านการประสานงาน ขยายเครือข่ายทางวิชาการ และพัฒนาสื่อในศูนย์ฯ ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบครบวงจร
- ➔ การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย และผลักดันข้อเสนอเข้าสู่การจัดทำผังเมืองรวมหาดใหญ่ โดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่น
- ➔ จัดทำเอกสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ผลการปฏิบัติที่ดี (Good Practices) รวมถึงบทเรียนและกรณีตัวอย่างที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ

กิจกรรมหลักของโครงการ

- ➔ การเตรียมรับมือต่ออุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานโดยจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมและแผนรับมืออุทกภัยระดับชุมชน
- ➔ พัฒนาระบบพยากรณ์น้ำท่วมโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Flood Model) รวมถึงการทดสอบแบบจำลอง และพัฒนาเว็บไซต์ให้ทันสมัย
- ➔ จัดทำแบบจำลองสถานการณ์การพัฒนาเมืองและวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแต่ละแบบจำลองสถานการณ์ รวมทั้งวิเคราะห์พื้นที่รับน้ำ และทางน้ำผ่าน

โครงการและกิจกรรมอื่นๆ ภายใต้โครงการ ACCCRN - หาดใหญ่

จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา เมืองหาดใหญ่ได้มีการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ต่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ว่าด้วยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมืองหาดใหญ่ร่วมกับการดำเนินโครงการนำร่องและโครงการอื่นที่มีความเหมาะสมกับประเด็นยุทธศาสตร์และบริบทของเมืองอย่างต่อเนื่อง

โดยการดำเนินโครงการนำร่อง ได้แก่ โครงการเครือข่ายบริหารจัดการอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ซึ่งภายหลังการดำเนินโครงการสิ้นสุดลง ผลลัพธ์จากการดำเนินงานในพื้นที่ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ เช่น www.hatyaicityclimate.org เว็บไซต์ติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวังระดับน้ำเพื่อสามารถเตรียมรับมืออุทกภัยด้วยตนเอง และ “บ้านพี่เลี้ยง” ผลลัพธ์

จากการมีส่วนร่วมของชุมชนที่นับว่าประสบความสำเร็จมาก เพราะทำให้ประชาชนชาวหาดใหญ่มีศักยภาพและความพร้อมในการรับมือกับอุทกภัยมากขึ้น

ส่วนโครงการอื่นๆ ที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน คือ โครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและผังชุมชนเพื่อการรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในพื้นที่เมืองหาดใหญ่ โครงการต่อเนื่องที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากความสำเร็จของโครงการนำร่องฯ มีระยะเวลาการดำเนินงาน 2 ปี (เมกราคม 2555 ถึง ธันวาคม 2556) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลฐานและการจัดทำผังชุมชนเพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม รวมถึงปรับปรุงนโยบายสาธารณะด้านชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนในพื้นที่เมืองหาดใหญ่ โดยมีหลักการที่ว่าเมื่อคุณภาพชีวิตที่ดีศักยภาพในการรับมือและปรับตัวจะเพิ่มขึ้น

“รับรู้ รับมือ อยู่รอดปลอดภัย”

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ➔ การลดผลกระทบของการเกิดอุทกภัยในระดับชุมชน และระดับเมืองโดยอาศัยการปรับปรุงและการแลกเปลี่ยนข้อมูล และวิธีการในการเตรียมรับมือต่ออุทกภัย
- ➔ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน ในรูปแบบการบริหารจัดการอุทกภัยแบบเครือข่าย ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับลุ่มน้ำและระดับประเทศได้ต่อไป
- ➔ เกิดการบูรณาการ และเชื่อมโยงแผนจากแผนชุมชนเข้าสู่ระดับอำเภอและจังหวัด
- ➔ มีเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยในการเผยแพร่ข้อมูล ประสานงานร่วมกับศูนย์ฯ เพื่อช่วยเหลือและเตือนภัยเมื่อเกิดน้ำท่วม
- ➔ ก่อตั้งศูนย์เพื่อดำเนินการบริหารจัดการข้อมูล รวบรวมสังเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งชุมชนสามารถนำไปใช้บริหารจัดการในพื้นที่ของตนได้ อีกทั้งยังมีการจัดหลักสูตรต่าง ๆ ในการอบรมเกี่ยวกับอุทกภัย เพื่อเปิดโอกาสให้กับชุมชนอื่นๆ ที่สนใจเข้าร่วมศึกษาและหาความรู้ได้
- ➔ เกิดการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ ด้านจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นแหล่งรองรับน้ำ

หน่วยงานภาคีหลักที่ดำเนินโครงการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเกิดอุทกภัยเมืองหาคใหญ่ในระยะยาว

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8

ศูนย์อุตุวิทยามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

โครงการชลประทานสงขลา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
16/151 เมืองทองธานี ถ.บอนด์สตรีท
ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทร. (66 2) 503 3333 ต่อ 304
แฟกซ์. (66 2) 504 4826-8

<http://www.tei.or.th>
<http://www.thaicity-climate.org>
<http://www.acccrn.org>
<http://www.facebook.com/ACCCRNTHAILAND>
<http://www.hatyaicityclimate.org>

Recycled Paper